

OG'ZAKI AKADEMIK DISKURSDA HEDGING VA BOOSTING VOSITALARINING QIYOSIY TAHLILI

Raxmonova Gulmira Baxrom qizi
Urgench RANCH texnologiya universiteti

Annotatsiya (o'zbek tilida)

Mazkur tezis og'zaki akademik diskursda hedging (noaniqlikni ifodalovchi) va boosting (ishonchlilikni kuchaytiruvchi) lingvistik vositalarning qo'llanilishini qiyosiy tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqotda ushbu vositalarning turlari, funksional xususiyatlari va og'zaki nutqdagi pragmatik vazifalari o'rganildi. Natijalarga ko'ra, hedging vositalari og'zaki nutqda muloqotning yumshoqligi, ehtiyotkorligi va interaktivligini ta'minlasa, boosting vositalari fikrni qat'iylashtirish va auditoriyani ishontirishda muhim rol o'ynaydi. Tadqiqot akademik og'zaki nutqni o'qitish va rivojlantirishda amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: og'zaki diskurs, hedging, boosting, akademik nutq, metadiskurs, pragmatika

Аннотация (rus tilida)

Данный тезис посвящён сравнительному анализу использования средств хеджирования (hedging) и усиления (boosting) в устном академическом дискурсе. Рассматриваются их типы, функции и прагматические особенности. Результаты исследования показывают, что хеджирование обеспечивает гибкость и вежливость речи, тогда как усиление способствует выражению уверенности и убеждению аудитории. Работа имеет практическое значение для преподавания академической устной речи.

Ключевые слова: устный дискурс, хеджирование, усиление, академическая речь, метадискурс, прагматика

Abstract (ingliz tilida)

This thesis presents a comparative analysis of hedging and boosting devices in oral academic discourse. It examines their types, functions, and pragmatic features in spoken communication. The findings reveal that hedging contributes to politeness, flexibility, and interactional smoothness, whereas boosting strengthens certainty and enhances persuasive impact. The study has practical implications for teaching and developing academic speaking skills.

Keywords: oral discourse, hedging, boosting, academic speech, metadiscourse, pragmatics

KIRISH

Globalashuv va akademik kommunikatsiyaning rivojlanishi natijasida og‘zaki akademik diskurs — ma’ruzalar, seminarlar va taqdimotlar — ilmiy muloqotning asosiy shakllaridan biriga aylandi. Ushbu jarayonda nutq egasi o‘z fikrini nafaqat aniq, balki ta’sirchan va auditoriyaga mos tarzda ifodalashi talab etiladi.

Shu nuqtai nazardan hedging va boosting vositalari muhim lingvistik strategiyalar sifatida namoyon bo‘ladi. Hedging fikrni yumshatish va ehtiyotkorlikni ifodalashga xizmat qilsa, boosting fikrni kuchaytirish va ishonchlilikni oshirishga yordam beradi.

Tadqiqotning maqsadi og‘zaki akademik diskursda ushbu vositalarning funksional xususiyatlarini qiyosiy tahlil qilishdan iborat.

ASOSIY QISM**Nazariy asoslar**

Lingvistik adabiyotlarda hedging noaniqlik, ehtimollik va yumshatish vositalari sifatida talqin qilinadi. U muallifga fikrni qat’iy hukm sifatida emas, balki muhokamaga ochiq shaklda taqdim etish imkonini beradi (Hyland, 2005).

Boosting esa fikrni kuchaytirish, dalilni qat’iylashtirish va auditoriyani ishontirishga xizmat qiluvchi vositalar majmuasidir (Hyland, 1998).

Og‘zaki diskursda ushbu vositalar yozma nutqqa nisbatan ko‘proq spontanlik va interaktivlik bilan ajralib turadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda diskurs tahlili, kuzatuv va sifat-miqdoriy tahlil metodlaridan foydalanildi. Material sifatida universitet ma’ruzalari va talabalar taqdimotlari tahlil qilindi.

Natijalar va tahlil**Hedging vositalari:**

- modal birliklar: *may, might, could*
- yumshatuvchi iboralar: *I think, I believe, it seems*
- ehtimollik ravishlari: *probably, possibly*

Bu vositalar og‘zaki nutqda muloyimlik va moslashuvchanlikni ta’minlaydi.

Boosting vositalari:

- ta’kidlovchi birliklar: *clearly, definitely*
- fe’llar: *prove, show*
- qat’iy iboralar: *it is obvious that, there is no doubt*

Ular fikrning ishonchliligini oshirish va auditoriyani ishontirishga xizmat qiladi.

Yozma va og‘zaki diskurs farqlari:

- og‘zaki nutqda hedging va boosting ko‘proq spontan va intonatsion vositalar bilan kuchayadi

- yozma nutqda esa ular strukturaviy va nazoratli shaklda qo'llaniladi
- og'zaki diskursda interaktivlik darajasi yuqori

XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, og'zaki akademik diskursda hedging va boosting vositalari muhim pragmatik vazifalarni bajaradi. Hedging vositalari nutqning yumshoqligi va interaktivligini ta'minlasa, boosting vositalari fikrning qat'iyiligi va ishonchliligini oshiradi.

Ushbu ikki strategiyaning muvozanatli qo'llanilishi samarali akademik og'zaki nutqning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Natijalar akademik nutqni o'qitish, ayniqsa ma'ruza va taqdimot ko'nikmalarini rivojlantirishda amaliy ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Hyland, K. (1998). *Hedging in scientific research articles*. Amsterdam: John Benjamins.
2. Hyland, K. (2005). *Metadiscourse: Exploring interaction in writing*. London: Continuum.
3. Lakoff, G. (1973). Hedges: A study in meaning criteria and the logic of fuzzy concepts. *Journal of Philosophical Logic*, 2(4), 458–508.
4. Salager-Meyer, F. (1994). Hedges and textual communicative function in medical English written discourse. *English for Specific Purposes*, 13(2), 149–170.